

koslovakiet, Østrig, Ungarn, Jugoslavien, Rumænien, Bulgarien, Italien, Spanien). Kun saadanne Mindretal er medtagne, der er Medlemmer af „den europæiske Nationalitetskongres“ eller indbudt af denne. Ikke mindre end 10 af Mindretallene er tyske, og henvend 40 % af Bogens Sider er helliget disse tyske Mindretal. Blandt de nationale Mindretal i Tyskland er kun det litauiske fundet værdigt til en Beretning, skønt kun ca. 5600 af Tysklands Indbyggere taler Litauisk, medens det dansktalende Mindretal — ifølge den tyske Folketælling af 1925 — dog udgør 7500, det czekiske 20,800, det vendiske 72,400, det masuriske 81,100, og det polske 721,800.

Bogens Hovedformaal er øjensynlig en Fremstilling af de tyske Mindretals Forhold, deres Ønsker og Krav. Intet af de tyske Mindretal er tilfreds med sine Kaar; men aabenbart er der stor Forskel paa Graden af Undertrykkelse. Medens Tyskerne i vore sønderjyske Landsdele beklager sig over, at Skolekommissionerne har danske Flertal — hvilket jo er vanskeligt at undgaa i Kommuner med overvejende dansk Befolkning — og at Lærerne i de tyske Skoler nok er tysktalende, men ikke altid tilstrækkelig tysksindede, maa det italienske Tyrols Tyskere finde sig i, at det tyske Sprog er fordrevet fra samtlige Skoler og forbudt paa offentlige Steder; ja, tyske Tyrolere tvinges endog til at italiensere deres Navne, saavel paa Skilte som paa Gravmonumenter. Hertil kommer politimæssig og økonomisk Forfølgelse fra de italienske Statsmyndigheders Side. Udenforstaaende kan have Grund til at undre sig over den mærkelige Stilhed om Sydtyrol i tysk Offentlighed; Aarsagen hertil antydes S. 95 i „Ergänzungen“: Tysklands og Italiens ensrettede udenrigspolitiske Interesser.

Gudmund Hatt.

Vore Fortidsminder. Arkæologisk Kort over Nordøst-Sjælland. Udgivet af Geodætisk Institut og Nationalmuseet. København 1932.

Med dette Kortblad indledes et lovende Samarbejde mellem Geodætisk Institut og Nationalmuseet. En Del af Nationalmuseets rige topografiske Materiale er gjort tilgængelig for Offentligheden. Ganske vist drejer det sig væsentlig om den Del af Materialet, der har turistmæssig Interesse. De paa Kortet indlagte Oldtidsmindesmærker er alle nogenlunde bevarede, og de allerfleste af dem er fredlyste; talmæssigt udgør de altsaa kun en ganske lille Del af de kendte og af Arkæologer kortlagte Oldtidsminder indenfor Omraadet. Som Grundlag for Studier over Nordøstjællands Oldtidsbebyggelse egner Kortet sig derfor ikke; i den Henseende er V. la Cours „Sjællands ældste Bygder“ at foretrække. Men som arkæologisk Vejledning paa Turistudflugter er Kortet fortrinligt. Den ledsagen-

de Tekst indeholder kortfattede Oplysninger om Mindesmærkerne; fyldigst er Oplysningerne for de 81 historiske Mindesmærkers Vedkommende.

G. Ht.

Géographie Universelle, udgivet under Direktion af P. Vidal de la Blache (†) og Lucien Gallois. 4. Bind: Europe centrale af Emm. de Martonne. (20×29 cm, 845 S., 187 Kort og Figurer i Teksten, 307 Fotografier paa 136 Tavler og 4 farvetrykte Kort). Librairie Armand Colin, Paris 1930-31.

I „Géographie Universelle“'s to sidst udkomne Bind (Tome 4) behandler den bekendte Parisergeograf Emm. de Martonne Mellemeuropa. Det er blevet et digert Værk paa næsten halvniende Hundrede Sider og med omtrent et halvt Tusinde Billeder og Kort.

Europe centrale! Ja, hvad forstaaes der egentlig ved det? Hverken terrænæssigt, klimatisk, plantegeografisk eller etnografisk er Mellemeuropa et naturligt Landomraade. Store Modsætninger gør sig tværtimod gældende inden for dets „Grænser“, hvordan man saa end vil bestemme disse: gamle og unge Foldebjerge, Lavland med glaciale og andre Dannelser — oceanisk og kontinentalt Klima — Steppe- og Skovland — et Virvar af Folk, der er vidt forskellige i Henseende til Sprog, Kultur og Religion. Heller ikke politisk-geografisk udgør Mellemeuropa et naturligt Omraade, hvis man dermed vil forstaa noget i Retning af politisk Enhed eller blot Samhørighed.

Intet Under derfor, at Redaktionen af Géographie Universelle — sel sagtens i Samraad med Medarbejderne — ved Planlægningen af Værket valgte den praktiske Løsning: ved Mellemeuropa at forstaa den centrale Gruppe af Stater paa det europæiske Kontinent — uden spidsfindige Tillæmpninger eller Forsøg paa at forklare noget, som ikke kan forklares; naar et Omraade hverken paa den ene eller anden Maade er eet, synes det kun rimeligt at lade det rent politiske danne Grundlaget for Afgrænsningen, saa meget mere som det vil være næsten umuligt — eller i hvert Fald adskilligt vanskeligere — at behandle Europas, specielt Mellemeuropas erhvervsgeografiske Forhold uden om de politiske Grænser og Toldmure. Samme Fremgangsmaade har da ogsaa de danske Geografer, Professorerne M. Vahl og Gudmund Hatt benyttet i „Jorden og Menneskelivet“, hvor Begrebet Mellemeuropa slet ikke findes og ikke savnes. I W. Ules Geografi, der ogsaa er udgivet paa Dansk („De fem Verdensdele“, Baltisk Forlag, Kbhvn. 1928) vil man derimod forgæves søge efter f. Eks. Czechoslovakiet, der er behandlet paa 3—4 forskellige Steder, og det forudsætter en ikke ringe Viden og geografisk Indstilling, hvis Læseren, der gerne vil vide noget om Landet, skal have